

# O‘TKIR PNEVMANIYANING YURAK TUG‘MA YURAK NUQSONI BILAN KECHISHI.

**Isaqova Shirina Sodiqjon qizi**  
*2- son davolash ishi fakulteti talabasi*

**Annotatsiya:** *Maqolada bolalarda uchraydigan pnevmaniya kasaligini yondosh kasalliklar bilan kechishi ularning belgilari, uchrash foizi, bolalarda kechishi, so‘nggi vaqtlarda bolalarda uchrash fozining ortishi haqida.*

**Kalit so‘zlar:** *yurak nuqsoni, o‘tkir respirator, pnevmaniya, o‘lim, aortal nuqsonlar, tadqiqot.*

Tug‘ma yurak kasalligi 2017 yilda dunyo bo‘ylab 261247 ta o‘limning asosiy sababi bo‘ldi, bu 1990 yilga nisbatan 34,5% ga kamaydi, o‘sha paytda o‘limlar soni 398580 edi. 2022 yilda tug‘ma yurak kasalliklaridan o‘lim holatlarining 69% yosh bolalardir. 1 yildan ortiq. Tug‘ma yurak kasalligi, pastki nafas yo‘llarining infeksiyalari (ya‘ni, pnevmoniya) bilan chambarchas bog‘liq bo‘lgan holatlar global miqyosda bolalar o‘limining asosiy sababidir. Gemodinamik jihatdan ahamiyatli yurak tug‘ma nuqsoni bo‘lgan chaqaloqlarda nafas yo‘llari kasalliklari tez-tez pnevmoniya xavfi katta (70% hollarda). o‘ziga xos infeksiyalar va yurak-qon tomir kasalliklarining og‘irligi bilan bog‘liqligi yurak va nafas olish yo‘llari bilan bog‘liq jiddiy asoratlarning oldini olish uchun multidisipliner yondashuvni talab qiladi. Shunday qilib, ushbu tadqiqot Toshkent tibbiyot akademiyasi klinikasining bolalar pulmonologiya bo‘limiga yotqizilgan pnevmoniya bilan og‘rigan bolalarda asosiy yurak-qon tomir kasalliklarini aniqlash uchun o‘tkazildi.

Joriy tadqiqot Toshkent tibbiyot akademiyasi klinikasining bolalar pulmonologiya bo‘limida o‘tkazildi, pnevmoniya bilan og‘rigan bolalarda tug‘ma yurak kasalliklarining tarqalishini baholash uchun 5 yoshgacha bo‘lgan 30 nafar pediatrik bemordan iborat namunada o‘tkazildi. 2020-yil avgustidan 2023-yil avgustigacha bo‘lgan davrda 30 nafar pediatriya holati baholandi, ulardan 25nafari qo‘shilish uchun mos deb topildi. 5 ta holat istisno qilish mezonlari asosida chiqarib tashlandi. 25 nafar bemorning barchasi pnevmoniyaning rentgenologik tekshiruvidan so‘ng tug‘ma yurak nuqsonlarini aniqlash uchun Exo kardiografiya tekshiruvidan o‘tdi.

Pnevmoniya bilan og‘rigan bolalarning o‘rtacha yoshi 9,94 oyni tashkil etdi, bu 1 yoshgacha bo‘lganlarning 77,5% ni tashkil etdi. Erkaklar ustunligi 56,3% erkaklar va 43,8% ayollar bilan kuzatilgan.

Pnevmoniyaning eng ko‘p uchraydigan belgilari isitma (100%), keyin nafas olish qiyinligi (96,3%) va sovuq yo‘tal (95%) edi. Taxipnoe borligi barcha

holatlarda kuzatilgan, krepitatsiyalar 90,6% hollarda, ko'krak qafasining tortilishi esa 91,9% hollarda kuzatilgan. Biroq, siyanoz faqat 3,1% hollarda kuzatilgan. Rentgen nurida interstitsial pnevmatik 3,1% hollarda. Rentgenografiyada 58,1% hollarda interstitsial pnevmoniya, 20,6% hollarda takroriy pnevmoniya qayd etilgan, 7,5% esa doimiy pnevmoniyaga ega.

Ushbu tadqiqotda pnevmoniyaning birinchi epizodi bo'lgan 25 bemordan 11 tasida YQK bo'lgan, doimiy pnevmoniya bilan og'rikan 11 holatdan faqat bittasida Yurak ortirilgan nuqsoni bo'lgan. Pnevmoniya holatlari orasida tug'ma yurak kasalliklarining tarqalishi 12,5% ni, kofetsenti yurak etishmovchiligi esa 27,5% ni tashkil etdi. 10% hollarda YTN va respirator kasalliklar ham kuzatilgan. YTN ning 25 ta holatidan 11 tasida (55%) pnevmoniyaning dastlabki epizodida tashxis qo'yilgan.

Yurak etishmovchiligi belgilari uchun eng ko'p uchraydigan alomatlar nafas olish qiyinlishuvi (84%), tomegaliya (81%), ovqatlanish qiyinligi (79,4%), diaforez (50%) va kam vazn ortishi (3,2%) edi.

Giperaktiv prekordium (90%) va shovqinlar (85%) ko'pincha yurak-qon tomir kasalliklari bilan kasallangan pnevmoniyalarda kardiomegaliya (50%) va bronxo-tomir belgilarining kuchayishi (35%) bilan birga keladi. Ekokardiyografiyada kuzatilgan eng ko'p uchraydigan Yurak tug'ma nuqsoni tetrado fallosi (14 ta holat; 8,8%), undan keyin Aortal stenoz, Aortal yetishmovchilik, mitral yetishmovchilik (4; 2,5% va 3; 1,9% va 1; 0,6% holatlar). Engil, o'rtacha va og'ir pnevmoniya har birida mos ravishda 1,9%, 5,6% va 1,3% hollarda kuzatilgan. Bizning tadqiqotimizda tug'ma yurak kasalligining eng keng tarqalgan turi izolyatsiya qilingan tetrado fallo (7,5%), aortal yetishmovchilik (2,5%) edi. YTN bilan pnevmoniya holatlarida kerak kislorodli terapiya, diuretiklar, inotropalar va ventilyatsiyani qo'llab-quvvatlash uchun mos ravishda 85%, 80%, 40% va 20% ni tashkil etgan bo'lsa, yurak-qon tomir kasalliklari bo'lmagan pnevmoniya holatlarida kislorodli terapiya, diuretiklar, inotropalar va ventilyatsiyani qo'llab-quvvatlashga bo'lgan ehtiyoj 38,2%, 19. , mos ravishda 9,2% va 6,4%. O'tkir pnevmoniya bilan kasallangan bemorlarda 95% hollarda kasalxonada bo'lish o'rtacha 7 kundan ortiq bo'lsa, yurak-qon tomir kasalliklari bo'lmagan pnevmoniyalarda 7 kundan kam bo'lgan – 75,7%. O'lim ko'rsatkichi 10% va 3,57% bo'lmagan yurak-qon tomir kasalliklari bilan og'rikan pnevmoniyalarda kuzatilgan. Pnevmoniya bilan og'rikan bemorlarda yurak-qon tomir kasalliklari bo'lmagan pnevmoniya bilan og'rikan bemorlarga nisbatan natijalar sezilarli darajada yaxshi bo'ldi.

Kuzatuvda, yurak-qon tomir kasalliklari bo'lgan 30 ta pnevmoniyadan 12 (60%) dori-darmonlarni qabul 10 nafari (60%) dori-darmonlar bilan og'rikan, 4 nafari (20%) yurak-qon tomir kasalliklari bo'yicha operatsiya qilingan, 3 nafari (15%) kuzatuvdan mahrum bo'lgan va 1 nafari (5%) vafot etgan.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, tug'ma yurak nuqsoni bor bolalarni o'tkir respirator kasalliklar bilan kechishi bemorning umumiy ahvolini yanada og'irlashishiga , hatto o'limiga ham sabab bo'lishi mumkin.